

**Rządowy „Program
modernizacji
Służby Więziennej w
latach 2009 - 2011”**

I. Część ogólna:

Rządowy „Program modernizacji Służby Więziennej w latach 2009 - 2011”, zwany dalej „Programem”, ma na celu umożliwienie wykonywania ustawowych zadań przez Służbę Więzienną oraz istotną poprawę skuteczności jej działania, co w konsekwencji wpłynie na wzrost zapewnienia bezpieczeństwa państwa i obywateli.

Przeznaczenie w ciągu trzech lat z budżetu państwa środków na realizację Programu w kwocie 901 483 tys. zł zapewni unowocześnienie wyposażenia i sprzętu, powstrzyma postępującą dekapitalizację użytkowanego sprzętu, wyposażenia, obiektów infrastruktury oraz umożliwi wzmocnienie motywacyjnych systemów uposażeń funkcjonariuszy. Nowoczesny sprzęt i infrastruktura techniczna to zasadnicze i niezbędne elementy warunkujące sprawne i skuteczne realizowanie zadań nałożonych na Służbę Więzienną. Niemniej istotnym jest również czynnik ludzki i w związku z tym Program przewiduje wzmocnienie motywacyjnych systemów uposażeń funkcjonariuszy, umożliwiających poprawę poziomu uposażeń i dostosowanie ich do charakteru i specyfiki realizowanych zadań, odpowiedzialności i uciążliwości. Budowa motywacyjnego systemu uposażeń funkcjonariuszy wprowadzana w oparciu o nowoczesne struktury organizacyjne jest możliwa jedynie w sytuacji dodatkowego dofinansowania Służby Więziennej.

Skuteczność realizacji celów wykonania kary pozbawienia wolności w jednostkach penitencjarnych, zależy od współpracy wszystkich pionów służb. Oczywistym jest, że usprawnienie choćby części tych służb oraz zaplecza logistycznego, polepszy warunki do wykonywania zadań bezpośrednio związanych z korektą zachowań i systemu wartości osób izolowanych. Poziom techniczny i organizacja Służby Więziennej w dziedzinach systemowo związanych z obszarami działania służb pokrewnych, stanowi o prestiżu nie tylko więziennictwa, lecz również wymiaru sprawiedliwości, a tym samym skuteczności państwa w zapewnieniu wyższego poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Wieloletnie opóźnienia oraz aktualny, często wręcz nie do zaakceptowania, stan niektórych obszarów działalności Służby Więziennej wymaga szybkiego i znacznego zwiększenia nakładów środków budżetowych. Należy także nadmienić, iż podobny program przewidujący modernizację Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu został uchwalony i przyjęty do realizacji na początku roku 2007 w formie ustawy (por. ustawę z dnia 12 stycznia 2007 r. o ustanowieniu „Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2007 - 2009” - Dz. U. Nr 35, poz. 213).

Przewiduje się, że realizacja Programu spowoduje znaczną poprawę sytuacji Służby Więziennej w najistotniejszych obszarach jej funkcjonowania, poprzez podjęcie następujących działań:

1. Zakup i wymiana środków transportu samochodowego,
2. Zakup uzbrojenia,
3. Zakup sprzętu i wyposażenia specjalnego,

4. Zakup i modernizacja urządzeń zabezpieczenia techniczno - ochronnego oraz sprzętu ratowniczo – pożarniczego,
5. Zakup i wymiana sprzętu oraz systemów teleinformatycznych,
6. Zakup sprzętu i aparatury medycznej,
7. Wzrost wskaźnika uposażeń funkcjonariuszy Służby Więziennej,
8. Poprawa bezpieczeństwa pracy,
9. Poprawa warunków pełnienia służby przez funkcjonariuszy poprzez modernizację obiektów administracji i zaplecza gospodarczego,
10. Zmiana systemu zatrudniania personelu medycznego,
11. Modernizacja więziennych zakładów opieki zdrowotnej.

Podział kwot związanych z realizacją powyższych działań ilustruje załącznik nr 1 do Programu.

II. Część szczegółowa:

1. Zakup i wymiana środków transportu samochodowego.

Środki przeznaczone na ten cel zostaną wydatkowane na wymianę wyeksploatowanego taboru Służby Więziennej różnych typów (więźniarki duże, operacyjno – konwojowe, więźniarki małe, pojazdy sanitarne, mikrobusy i autobusy do przewozu grup interwencyjnych funkcjonariuszy, samochodów osobowych przeznaczonych do wzmocnienia realizowanych konwojów oraz osobowo – ciężarowych typu van), uwzględniają również wzrost realizowanych konwojów i innych zadań przewozowych, wynikający ze zwiększającej się liczby osadzonych przebywających w jednostkach penitencjarnych. Proponowana na ten cel wysokość środków finansowych umożliwia wymianę taboru na poziomie:

- w 2009 r. – 118 pojazdów,
- w 2010 r. – 93 pojazdy,
- w 2011 r. – 93 pojazdy.

2. Zakup uzbrojenia.

Jednym z podstawowych zadań Służby Więziennej jest ochrona społeczeństwa przed sprawcami przestępstw, w tym sprawców czynów przestępczych dokonywanych z użyciem siły, szczególnie brutalnych lub odznaczających się bardzo wysoką szkodliwością społeczną i zapewnienie właściwej izolacji członków grup przestępczości zorganizowanej.

Izolacja przestępców, w wielu przypadkach niebezpiecznych, ma znaczący wpływ na poziom bezpieczeństwa publicznego. Właściwa realizacja funkcji izolacyjnej wymaga odpowiednich środków, w tym zabezpieczeń techniczno -

ochronnych, sprzętu uzbrojenia, środków ochrony osobistej i sprzętu ratowniczo – pożarniczego.

Przyjęcie programu modernizacji uzbrojenia i sprzętu ochrony osobistej funkcjonariuszy pozwoli na zabezpieczenie środków finansowych na zakup nowego sprzętu uzbrojenia i wyposażenia specjalnego funkcjonariuszy Służby Więziennej. Zahamowana zostanie postępująca w szybkim tempie dekapitalizacja wyposażenia oraz zwiększona zostanie skuteczność i efektywność działania w zakresie ochrony jednostek penitencjarnych a także osób pozbawionych wolności w czasie konwojowania.

Obecny stan sprzętu uzbrojenia jednostek organizacyjnych Służby Więziennej jest wysoce niezadowolający i może spowodować szereg problemów związanych z utrzymaniem porządku oraz bezpieczeństwa w jednostkach penitencjarnych. Dalsze eksploatowanie przestarzałego uzbrojenia nie tylko minimalizuje jego skuteczność, ale też stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia funkcjonariuszy Służby Więziennej.

W odniesieniu do posiadanych jednostek broni kilkakrotnie przekroczone zostały normy eksploatacyjne określone przez producenta. Na przykład średnia ilość strzałów oddanych z pistoletu P - 64 przekroczyła 10 tys. przy 3 tys. określonych przez producenta w warunkach eksploatacyjnych. Aktualnie posiadana broń użytkowana jest od blisko 30 lat.

Z uwagi na charakter wykonywanych zadań, zasadnym wydaje się możliwie szybka wymiana przestarzałej i wyeksploatowanej broni na nowy jednolity sprzęt. Umożliwi to zrationalizowanie wydatków związanych ze szkoleniem, konserwacją i naprawą sprzętu, pozwoli na wprowadzenie jednolitego rodzaju amunicji oraz obniży koszty eksploatacji.

Zgodnie z ustawą o Służbie Więziennej funkcjonariusze uprawnieni są do stosowania środków przymusu bezpośredniego w postaci pocisków niepenetracyjnych miotanych z broni palnej. Do ich użycia potrzebna jest jednak odpowiednia broń. Brak wystarczającej ilości broni umożliwiającej miotanie pocisków niepenetracyjnych utrudnia organizację konwojowania osadzonych oraz ich ochronę w aresztach śledczych i zakładach karnych (w szczególności półotwartych).

3. Zakup sprzętu i wyposażenia specjalnego.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa osobistego podczas stosowania środków przymusu bezpośredniego funkcjonariusze Służby Więziennej powinni być wyposażeni w sprzęt ochrony osobistej. Aktualnie Służba Więzienna jest wyposażona w kamizelki udaroodporne, rękawice ochronne, ochraniacze wrażliwych części ciała tylko w niewielkim stopniu w stosunku do potrzeb. Wykorzystanie przyznaných na ten cel środków finansowych w znacznym stopniu poprawi sytuację w tym zakresie.

4. Zakup i modernizacja urządzeń zabezpieczenia techniczno - ochronnego oraz sprzętu ratowniczo - pożarniczego.

Wprowadzanie do ochrony jednostek organizacyjnych więziennictwa nowoczesnych rozwiązań, w tym zintegrowanych systemów elektronicznego zabezpieczenia, w połączeniu z właściwą organizacją służby ochronnej przyniosło

wymierne efekty w postaci radykalnego spadku liczby ucieczek osadzonych z terenu jednostek stosujących pełny system ochrony, a więc zakładów karnych (zamkniętych) i aresztów śledczych. Dla przykładu poniżej przedstawiono dane odnoszące się do ucieczek osadzonych z zakładów karnych i aresztów śledczych, które miały miejsce na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat: w 1992r. odnotowano 43 ucieczki, w 1993r. - 29, w 1998r.-19, w 1999r.-13. Jak wskazują powyższe dane w latach 90 towarzyszyła temu zjawisku wyraźna tendencja spadkowa i taka sytuacja utrzymuje się do dnia dzisiejszego na podobnym poziomie. Przykładowo 2005r. - 8, 2006r. - 10 przypadków.

Urządzeniami wspomagającymi stosowanie elektronicznych zabezpieczeń i wpływającymi na podniesienie poziomu bezpieczeństwa są niewątpliwie bramowe wykrywacze metalu oraz rentgenowskie urządzenia do kontroli paczek i bagażu. Docelowo należałoby zakupić 36 sztuk rentgenowskich urządzeń do kontroli bagażu (doposażone byłyby wszystkie jednostki typu zamkniętego i półotwartego) oraz 40 wielostrefowych bramowych wykrywaczy metalu, aby zaspokoić potrzeby jednostek w tym zakresie.

Następnie, w celu zapobieżenia zdarzającym się sytuacjom przyjmowania do jednostek penitencjarnych osób, które zgłaszają się do odbywania kary pozbawienia wolności podając nieprawdziwe dane w celu odbycia kary za inną osobę i niejednokrotnie posługując się nie swoim dokumentem tożsamości, celowym wydaje się wprowadzenie ogólnopolskiego zintegrowanego z bazą danych Policji systemu identyfikacji osób, np. na podstawie linii papilarnych, tęczy oka, itp. Zastosowanie tego typu urządzeń wyeliminuje również możliwość wykorzystywania przez osadzonych danych osobowych współosadzonych, w celu bezprawnego opuszczenia jednostki, a także dokonywania podmian z osobami odwiedzającymi.

Sukcesywne doposażenie funkcjonariuszy SW w specjalistyczny sprzęt i wyposażenie specjalne, połączone z intensywnym szkoleniem w zakresie stosowania technik interwencyjnych skutkowało znacznym spadkiem ilości napaści w trakcie wykonywania zadań służbowych (1992r. - 67, 1993r. - 80, 2006r. - 19 przypadków).

Ponadto jednostki organizacyjne więziennictwa, w miarę posiadanych środków finansowych zostają wyposażone w profesjonalne motopompy pożarnicze. Docelowy zakup dodatkowych 30 sztuk tego typu urządzeń wpłynie na poprawę ochrony przeciwpożarowej. Już dziś można zaobserwować tendencje spadkowe w zakresie ilości pożarów odnotowanych na terenach jednostek penitencjarnych (1992r. - 41, 1993r. - 38, 1999r. - 21 i w 2006r. - 19 pożarów). Jednocześnie w ramach zgłoszonej kwoty planowany jest zakup urządzeń do cięcia i rozpierania oraz urządzeń sygnalizacji alarmu pożaru.

Biorąc pod uwagę powyższe dane należy pamiętać, iż w porównaniu do lat dziewięćdziesiątych nastąpił znaczny wzrost populacji osadzonych. Na przykład wg stanu ewidencyjnego na dzień 15 czerwca 1998r. w jednostkach organizacyjnych przebywało 59 613 osadzonych, natomiast wg. stanu na dzień 30 lipca 2007r. - 89 814 osadzonych.

W podsumowaniu nin. punktu można śmiało stwierdzić, iż wyposażanie jednostek organizacyjnych w coraz to nowszej generacji urządzenia elektroniczne ma znaczny wpływ na podnoszenie poziomu bezpieczeństwa oraz spadek ilości występowania wypadków nadzwyczajnych w służbie.

5. Zakup i wymiana sprzętu oraz systemów teleinformatycznych.

W związku z zatwierdzeniem w roku 2004 przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, „Projektu informatyzacji Służby Więziennej”, rozpoczęto prace związane z wdrażaniem aplikacji eliminujących konieczność prowadzenia dokumentacji w formie papierowej w poszczególnych działach służby. Dodatkowo, wdrażanie aplikacji Noe.NET, tworzonej równolegle do Zintegrowanego Systemu Informatycznego Służby Więziennej wymusiło wybudowanie w jednostkach podstawowych lokalnych sieci komputerowych. Na ten cel w roku 2005 Centralny Zarząd Służby Więziennej przekazał do Okręgowych Inspektoratów Służby Więziennej kwotę ok. 1,5 mln zł. Przekazane środki pozwoliły na okablowanie newralgicznych punktów jednostek gdzie eksploatowane będą wdrażane aplikacje, jednak środki te nie umożliwiły budowy prawdziwych sieci komputerowych gwarantujących bezpieczną i bezawaryjną pracę użytkowników.

Poza przekazaniem środków finansowych na budowę sieci lokalnych, w latach 2004 – 2005, Centralny Zarząd Służby Więziennej zakupił dla wszystkich jednostek podległych serwery sieciowe, a w roku 2006, zgodnie z zapotrzebowaniem, Centralny Zarząd Służby Więziennej przekazał na zakup systemów antywirusowych kwotę 150 tys. zł oraz zakupił 420 szt. komputerowych stacji roboczych.

Jednakże biorąc pod uwagę rozwój teleinformatyki, a co za tym idzie szybkie starzenie się sprzętu eksploatowanego w jednostkach, wymogi bezpieczeństwa systemów komputerowych wynikające z ustaw obowiązujących Służbę Więzienną, należy do problemu rozwoju szeroko pojętej informatyzacji Służby Więziennej podejść znacznie dogłębniej niż li tylko przekazując środki zaspokajające minimalne potrzeby jednostek.

W związku z powyższym, po przeanalizowaniu potrzeb jednostek zgłaszanych do Centralnego Zarządu Służby Więziennej, przeprowadzeniu wielu kontroli przez funkcjonariuszy Centralnego Zarządu Służby Więziennej, stworzono plan potrzeb finansowych na lata 2009 – 2011, niezbędnych do zwiększenia efektywności i bezpieczeństwa eksploatowanych, „szczętkowych” systemów informatycznych w jednostkach podległych.

W szczególności dotyczy to realizacji dedykowanego zasilania sieci komputerowych, oraz zasilania awaryjnego, którego brak może spowodować awarię sprzętu, a co za tym idzie utratę wielomiesięcznej pracy w postaci danych wprowadzanych do systemu komputerowego. Kolejnym jakże ważnym elementem bezpieczeństwa są szafy do przechowywania nośników danych. Niewłaściwe przechowywanie nośników, na których gromadzone są backupy serwerów i pojedynczych stacji roboczych naraża jednostkę na całkowitą, niejednokrotnie niemożliwą do odtworzenia, utratę zgromadzonych danych, w przypadku awarii sprzętu lub klęski żywiołowej.

Jak wcześniej wspomniano, szybki rozwój technologii teleinformatycznej powoduje, że w przypadku sprzętu komputerowego a w szczególności stacji roboczych, okres eksploatacji nie powinien przekraczać 5 lat, gdyż po tym czasie sprzęt praktycznie nie pozwala na pracę z nowo wdrażanym oprogramowaniem. W związku z powyższym, zgodnie ze zgłaszanymi i weryfikowanymi potrzebami jednostek penitencjarnych należałoby, począwszy już od „dziś”, rozpocząć wymianę

komputerowych stacji roboczych eksploatowanych w jednostkach. Najlepszym przykładem może być wdrażanie aplikacji Noe.NET, która wymaga by minimalnym systemem operacyjnym zainstalowanym na stacji roboczej był WINDOWS 2000, jednakże prawidłowa praca aplikacji oraz wykorzystywanych czytników kart gwarantowana jest dopiero od wersji WINDOWS XP.

Pozostałe pozycje wymienione w powyższym planie zapotrzebowania środków finansowych mają również służyć bezpieczeństwu systemów informatycznych, np. systemy antywirusowe, szkolenia specjalistyczne kadry, zarządzalne switche do sieci komputerowych. Modernizacja wyposażenia informatycznego będzie służyć również zmniejszeniu wydatków na materiały eksploatacyjne np. drukarki sieciowe, gdzie koszt wydruku 1 strony na dzień dzisiejszy szacowany jest na ok. 2 gr.

Realizacja powyższych planów pozwoli na zwiększenie efektywności i bezpieczeństwa eksploatowanych systemów informatycznych oraz pozwoli w sposób zbliżony dostosować się do wymogów i standardów Unii Europejskiej.

6. Zakup sprzętu i aparatury medycznej.

Planowane zakupy dotyczą: aparatów do radiodiagnostyki, w tym rentgenobusów, systemów ucyfrowienia aparatury rentgenowskiej, defibrylatorów oraz aparatów do elektrokardiografii. Wieloletnie niedoinwestowanie Służby Więziennej skutkuje znacznymi brakami w zakresie sprzętu i aparatury medycznej.

Na posiadane 42 zestawy aparatury radiologicznej do tzw. dużego obrazka, 17 to aparaty ponad 20 - letnie, wyeksploatowane, o znacznej awaryjności. Ponadto w 17 jednostkach penitencjarnych znajdują się aparaty radiologiczne do tzw. małego obrazka, które zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 grudnia 2002 r. w sprawie warunków bezpiecznego stosowania promieniowania jonizującego w celach medycznych oraz sposobu wykonywania kontroli wewnętrznej nad przestrzeganiem tych warunków (Dz. U. Nr 241, poz. 2098), zostały wycofane z radiodiagnostyki. Występowanie zachorowania na gruźlicę w populacji osób osadzonych jest kilkakrotnie częstsze od populacji ogólnej, co od wielu lat potwierdzają wskaźniki epidemiologiczne zachorowania i zapadalności. W związku z faktem, że 98% przypadków czynnej gruźlicy płuc jest wykrywana dzięki wstępnym badaniom radiologicznym osadzonych, Służbie Więziennej potrzebny jest sprawny i nowoczesny sprzęt do radioobrazowania.

W wielu jednostkach penitencjarnych brak jest aparatów do elektrokardiografii (EKG) i defibrylatora lub ich stopień zużycia kwalifikuje je do wycofania z użytku. W związku z tym, że wymieniony wyżej sprzęt jest używany w stanach zagrożenia zdrowia i życia, jest niezbędny dla prawidłowego wypełnienia ustawowego zadania Służby Więziennej, jakim jest zapewnienie opieki zdrowotnej osobom pozbawionym wolności.

7. Wzrost wskaźnika uposażeń funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Podwyższenie wskaźnika wielokrotności kwoty bazowej, stanowiącej przeciętne uposażenie funkcjonariuszy Służby Więziennej oznacza wzrost przeciętnego uposażenia, liczonego wraz z nagrodą roczną, w roku 2011 w stosunku do osiągniętego w roku 2008 o 20,56%, tj. kwotę 761,64 zł.

Zgodnie z propozycją zawartą w projekcie, wskaźnik w latach 2009 -2011 wzrośnie odpowiednio o: 0,17, 0,17 i 0,17, tj z 2,48 w roku 2008 do 2,99 w roku 2011. Wzrost wskaźnika wielokrotności kwoty bazowej uposażenia funkcjonariuszy Służby Więziennej ilustruje załącznik nr 2 do programu.

Będzie to realizacja postulatu zgłaszanego w kolejnych raportach o stanie więziennictwa, a dotyczącego zrównania wskaźników wielokrotności kwoty bazowej stanowiących przeciętne uposażenie Policji i Służby Więziennej.

Umożliwi to także wzmocnienie motywacyjnego systemu wynagradzania oraz dalszą kontynuację procesu powiązania uposażeń ze specyfiką oraz warunkami pełnienia służby.

Zmiana wskaźnika wielokrotności kwoty bazowej funkcjonariuszy SW może też wpłynąć na wzmocnienie skuteczności przeciwdziałania elementom korupcyjnym.

Dodatkowe, umożliwiające wzrost wskaźnika środki, liczone w stosunku do poprzedzających je lat budżetowych, wyniosą odpowiednio:

- w 2009 r. - 93 100 tys. zł,
 - w 2010 r. - 96 147 tys. zł,
 - w 2011 r. - 88.622 tys. zł
- co łącznie stanowi kwotę 277. 869 tys. zł.

Wyżej przedstawiony wzrost wskaźnika uposażeń uwzględnia również nowe, wyższe wskaźniki ustalone dla 2000 etatów, planowanych do pozyskania celem poprawienia relacji liczby personelu więziennego w stosunku do liczby osadzonych w okresie objętym programem modernizacji (pkt 8 załącznika nr 1 - poprawa bezpieczeństwa pracy).

8. Poprawa bezpieczeństwa pracy.

W celu poprawy bezpieczeństwa pracy w zakładach karnych i aresztach śledczych proponuje się wprowadzenie zasady pełnienia służby w oddziałach mieszkalnych przez dwóch funkcjonariuszy – oddziałowych, na dotychczasowych posterunkach obsadzonych przez jedną osobę oraz wprowadzenie standardu prowadzenia oddziaływań penitencjarnych przez jednego wychowawcę w grupie 25 osadzonych, psychologa ogólnopentencjarnego w grupie 50 osadzonych, terapeuty w grupie 10 osadzonych.

Z końcem 2005 r. w jednostkach penitencjarnych przebywało 82 955 osadzonych (w końcu 2004 r. zaludnienie wynosiło 80 125 osadzonych). W stosunku do roku 2004 ogólna pojemność jednostek penitencjarnych w 2005 r. nieco wzrosła i wynosiła 70 338. Przyrost pojemności wyniósł ok. 1,5%, ale wobec zwiększonej liczby osadzonych nastąpił dalszy wzrost stopnia przeludnienia, który w roku 2005 wynosił ok. 118% (w latach 2003 i 2004 stopień przeludnienia wynosił odpowiednio ok. 113% i ok. 115%).

Dotychczas przyznane etaty funkcjonariuszy i pracowników cywilnych nie zaspokajają potrzeb Służby Więziennej. Dla porównania, tylko w okresie grudzień 1999 r. – grudzień 2002 r., liczba osadzonych zwiększyła się z 56.765 do 80.467 (o 23.702 osoby), tj. wzrost w tym okresie wyniósł 41,75%. Stosunek liczby osadzonych do stanu etatowego funkcjonariuszy Służby Więziennej wyniósł 3,61, a do całego

stanu etatowego więziennictwa (funkcjonariuszy, pracowników cywilnych oraz pracowników pedagogicznych) - 3,43. Na dzień 31 maja 2007 r. faktycznie w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej było osadzonych 90 545 osób. Tylko w roku 2006, według stanu ewidencyjnego na dzień 11 grudnia, przybyło 6.713 osadzonych. Stosunek liczby osadzonych do całego stanu etatowego więziennictwa kształtuje się na wysokości około 3,46. Sprawy niedoborów kadrowych w więziennictwie były wielokrotnie podnoszone przez przedstawicieli Unii Europejskiej, kontrolujących polskie więzienia (m.in. przez przedstawicieli Europejskiego Komitetu Rady Europy d/s Przeciwdziałania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CTP)).

W zakładach karnych i aresztach śledczych, zwłaszcza tam, gdzie oddziały mieszkalne znajdują się w budynkach oddanych do użytku pod koniec XIX lub na początku XX wieku, oddziałowi działu ochrony pełnią służbę na kilku kondygnacjach. Sytuacja taka wynika z uwarunkowań architektoniczno – budowlanych obiektów eksploatowanych przez Służbę Więzienną. Pełnienie służby w takich warunkach nie zapewnia właściwej realizacji czynności służbowych, w tym między innymi:

- 1) dokonywania prawidłowej kontroli zachowania osadzonych w celach mieszkalnych,
- 2) organizacji i nadzoru nad ruchem osadzonych w oddziale mieszkalnym oraz wchodzących i wychodzących poza oddział,
- 3) stworzenia warunków do przeprowadzania rzetelnej kontroli cel,
- 4) prawidłowego przeprowadzania kontroli pobieżnych i osobistych osadzonych, kontroli paczek, itp.,
- 5) niedopuszczania do nielegalnych kontaktów i zachowań godzących w porządek i bezpieczeństwo jednostki,
- 6) skutecznych interwencji podczas likwidowania wypadków nadzwyczajnych i stosowania środków przymusu bezpośredniego,
- 7) wzajemnego ubezpieczania się oraz zwiększenia bezpieczeństwa funkcjonariuszy w trakcie realizacji porządku dnia i wykonywania czynności służbowych,
- 8) efektywnego i skutecznego rozpoznawania nastrojów i zamiarów osadzonych,
- 9) zapewnienia bezpieczeństwa osobistego funkcjonariuszom i osobom przebywającym w oddziale mieszkalnym, które mają bezpośredni kontakt z osadzonymi przy wykonywaniu zadań służbowych (np. lekarz, pielęgniarka, ksiądz),
- 10) nadzorowania i zapewnienia bezpieczeństwa podczas realizacji zajęć kulturalno – oświatowych i innych zajęć o charakterze grupowym odbywającym się w oddziale mieszkalnym.

W chwili obecnej służba ochronna, zwłaszcza w odniesieniu do służby w oddziałach mieszkalnych, pełniona jest w warunkach minimalnego zabezpieczenia ochronnego tych oddziałów, gdzie pełniący służbę w takich oddziałach, w skrajnych przypadkach sprawuje nadzór nad około 200 osadzonymi. Powoduje to bardzo duże obciążenie psychofizyczne funkcjonariuszy pełniących tam służbę. Zaobserwowano nasilanie się syndromu wypalenia zawodowego w tej grupie zawodowej, obniżenie jakości pracy, a co za tym idzie spadek poziomu bezpieczeństwa jednostki, funkcjonariuszy i osadzonych oraz wzrost absencji chorobowej. Analogiczna sytuacja

jest w służbie penitencjarnej, która w praktyce istotnie wzmacnia służbę ochronną. Odbywa się to kosztem wykonywania zadań wychowawczych i psychologicznych w tym zwłaszcza korekcyjno-terapeutycznych. Dotychczasowy stan obciążenia wychowawców i psychologów, biorąc pod uwagę także zmienność służby wymaga wzmocnienia etatowego optymalnie w liczbie co najmniej kilkuset etatów (optymalne zabezpieczenie potrzeb penitencjarnych: działów penitencjarnych, działów terapeutycznych, ośrodków diagnostycznych i szkół więziennych wynosi 3710 etatów). Pozyskanie dodatkowych 2000 etatów pozwoli również na zabezpieczenie możliwości realizacji potrzeb socjalno – bytowych funkcjonariuszy pełniących służbę w wielokondygnacyjnych oddziałach mieszkalnych (np. spożycie posiłków).

Zwiększenie liczby etatów funkcjonariuszy w latach 2009 – 2010 przedstawia się następująco: rok 2009 – 1000 etatów, rok 2010 – 1000 etatów.

Wyliczenie w załączniku nr 1, w lp. 8 „Poprawa bezpieczeństwa pracy” dokonano według stanu na dzień 1 kwietnia 2007 r., bez uwzględnienia wskaźnika, który został uwzględniony w wyliczeniu w załączniku nr 1, w lp. 7 „Wzrost wskaźnika uposażeń funkcjonariuszy”.

Zwiększenie zatrudnienia przybliży Polskę do standardów kadrowych stosowanych w Unii Europejskiej.

9. Poprawa warunków pełnienia służby przez funkcjonariuszy poprzez modernizację obiektów administracji i zaplecza gospodarczego.

Przewiduje się w latach 2009 – 2011 budowę i modernizację zaplecza gospodarczego:

- modernizację obiektów administracji,
- remonty stołówek dla funkcjonariuszy, dyżurek oddziałowych, pokoiów wychowawców, posterunków zewnętrznych uzbrojonych (które do chwili obecnej nie zostały nawet skanalizowane, co znacznie utrudnia pełnienie służby przez funkcjonariuszy Służby Więziennej),
- remonty łaźni i szatni dla funkcjonariuszy,
- poprawę warunków szkolenia i zakwaterowania w Centralnym Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej.

Podjęte działania przyczynią się do znacznej poprawy warunków pełnienia służby przez funkcjonariuszy w zakładach karnych i aresztach śledczych, a także wpłyną na poprawę warunków odbywania szkoleń w ośrodkach szkolenia. W ramach prowadzonych prac uwzględnione zostaną między innymi nowe rozwiązania techniczne.

10. Zmiana systemu zatrudniania personelu medycznego.

Wprowadzona w 1999 r. reforma systemu opieki zdrowotnej w Polsce nie objęła osób pozbawionych wolności. Osoby osadzone w jednostkach penitencjarnych traktowane są jako nieubezpieczone, a udzielane im świadczenia zdrowotne finansowane są z budżetu Ministerstwa Sprawiedliwości. W konsekwencji więzienne zakłady opieki zdrowotnej są zakładami publicznymi, budżetowymi. Zatrudniony w nich personel medyczny ma status funkcjonariuszy Służby Więziennej lub pracowników cywilnych. Od kilku lat obserwuje się narastający problem

pozyskiwania do pracy lekarzy, zwłaszcza specjalistów. Podobna sytuacja pojawia się w odniesieniu do personelu pielęgniarskiego.

Aktualnie w więziennictwie zatrudnionych jest ok. 300 lekarzy w pełnym wymiarze czasu pracy (w tym ok. 230 funkcjonariuszy) oraz ponad 900 lekarzy w niepełnym wymiarze czasu pracy na – łącznie – ok. 350 etatach. W zakresie personelu pielęgniarskiego ponad 850 osób zatrudnionych jest w pełnym wymiarze czasu pracy (w tym 830 funkcjonariuszy). Ok. 10 etatów przeznaczonych jest na zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Proponowany sposób zatrudniania kadry medycznej (umowy cywilno – prawne), w początkowym okresie dotyczyłby przede wszystkim lekarzy zatrudnionych na etatach cywilnych (łącznie ok. 420 etatów, na których pracuje ok. 1000 osób) ze szczególnym wskazaniem osób pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy, przy czym liczba osób, które zechcą z tej możliwości skorzystać, jest trudna do oszacowania. Wskazane w projekcie potrzeby finansowe wynikają z dokonanych przez dyrektorów okręgowych SW szacunków uwzględniających skalę gotowości lekarzy do skorzystania z takiego rozwiązania.

Dalej podać trzeba, że trudności pogłębiły się od roku 2006 w związku z wprowadzeniem tzw. ustawy podwyżkowej w służbie zdrowia, która objęła tylko personel medyczny opłacany ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, a więc nie dotyczyła kadry zatrudnionej przez więziennictwo. Obecna sytuacja panująca na rynku pokazuje, że pozyskanie i utrzymanie lekarzy oraz pielęgniarek w więziennym zakładzie opieki zdrowotnej staje się utrudnione, a na niektórych specjalizacjach wręcz niemożliwe. Przeciwdziałać temu można tylko poprzez zmianę dotychczasowego sposobu zatrudniania personelu medycznego. Zmiana ta miałaby polegać na upowszechnieniu zatrudnienia personelu w oparciu o umowy cywilno - prawne (kontrakty). Dotyczyć to będzie w pierwszym etapie lekarzy pracujących na etatach cywilnych bez względu na wymiar zatrudnienia. Jednym z efektów takiego posunięcia będzie „uwolnienie” określonej puli etatów cywilnych do wykorzystania przez więziennictwo. Konsekwentne realizowanie takiego kierunku może skutkować również stopniowym zwalnianiem etatów funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Kalkulacja kosztów upowszechniania zatrudnienia personelu medycznego na umowach cywilno – prawnych została przeprowadzona z uwzględnieniem sytuacji rynkowej dotyczącej otoczenia określonych jednostek penitencjarnych. Koszty te zostały oszacowane – na podstawie danych uzyskanych od poszczególnych Dyrektorów Okręgowych SW - na wskazanym poziomie. Uwzględnienie kolejnych zapowiadanych przez resort zdrowia podwyżek płac personelu medycznego oraz sukcesywnego zwiększania środków przeznaczonych dla Narodowego Funduszu Zdrowia, uprawnia do podtrzymania wskazanego poziomu kosztów. Nadmienić należy, że zmiana dotychczasowej formuły zatrudnienia poprzez administracyjne decyzje o rozwiązaniu stosunku pracy doprowadzić może do pojawienia się dodatkowych kosztów. Oznacza to, że tempo zmian w tym zakresie jest trudne do określenia – nie zależy bowiem wyłącznie od administracyjnej decyzji więziennictwa.

Proponowane upowszechnienie nowego narzędzia – bo tak należy rozumieć umowy cywilno - prawne – umożliwi nabór kadr medycznych oraz utrzymanie poziomu zatrudnienia personelu medycznego SW, a także wzrost wynagrodzeń pracowników etatowych więziennej służby zdrowia, co zapewni osadzonym realizację

gwarancji kodeksowych w zakresie opieki zdrowotnej, mającej istotny wpływ na stan bezpieczeństwa państwa jak i wizerunku międzynarodowego Polski. Taki dodatkowy mechanizm staje się szczególnie ważny również w kontekście wejścia w życie z dniem 1 stycznia 2008 r. nowych regulacji dotyczących czasu pracy pracowników medycznych (uznania dyżuru medycznego za czas pracy). Uwzględnienie tej regulacji w sytuacji pozostawienia możliwości zastosowania wyłącznie dotychczasowych rozwiązań dotyczących formuły zatrudnienia, skutkować będzie znaczącym wzrostem zatrudnienia w celu dostosowania możliwości kadrowych do nowej sytuacji prawnej. Jakkolwiek dotyczy to wyłącznie szpitali, w których pełnione są dyżury medyczne, to elastyczność proponowanej formuły oraz wielokrotnie sygnalizowane problemy z naborem kadr medycznych do innych zakładów karnych i aresztów śledczych, jednoznacznie wskazują na konieczność zastosowania i upowszechnienia takiego rozwiązania.

Dodatkowym argumentem za takim rozwiązaniem są regulacje dotyczące możliwości specjalizowania się lekarzy – w przypadku zatrudnienia w określonym czasie pracy (służby), lekarz pracujący w zakładzie karnym lub areszcie śledczym praktycznie nie ma możliwości kształcenia się, co wielokrotnie było wskazywane jako przeszkoda w podjęciu decyzji o pracy w więziennictwie.

Umowy cywilno – prawne nie przesądzają o likwidacji dotychczasowej praktyki, jaką jest zatrudnianie w charakterze funkcjonariusza lub pracownika cywilnego; rozwiązanie takie może bowiem być postrzegane jako korzystne np. dla osób mających długi staż służby lub dla których istotnym elementem jest zabezpieczenie socjalne, wynikające z zatrudnienia etatowego. Zwalniane zasoby etatowe mogą być przeznaczone dla innego personelu więziennictwa (więziennictwo od lat zabiega o zwiększenie liczby etatów dla pracowników cywilnych), dla którego dany poziom zarobków będzie satysfakcjonujący – nie jest więc zasadna koncepcja finansowania kosztów nowego rozwiązania przez przesunięcie środków finansowych z „puli etatów” do „puli kontraktów”.

11. Modernizacja więziennych zakładów opieki zdrowotnej.

Realizacja obowiązku zapisanego w art. 115 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy oraz zadanie, o którym mowa w art. 1 ust. 3 pkt 3 ustawy o Służbie Więziennej, jakim jest zapewnienie opieki zdrowotnej osobom pozbawionym wolności, nakłada na Służbę Więzienną konieczność zabezpieczenia odpowiednich warunków do udzielania świadczeń zdrowotnych osobom przebywającym w jednostkach penitencjarnych. Wiele ze 156 zakładów opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności powołanych przez Ministra Sprawiedliwości wymaga modernizacji oraz dosprzętowania. Obecnie, więzienna służba zdrowia staje przed widmem paraliżu swoich działań ze względu na wieloletnią dekapitalizację użytkowanego sprzętu i pomieszczeń. Można również zauważyć odpływ wykwalifikowanego personelu medycznego z więziennych zakładów opieki zdrowotnej – także ze względu na fatalne warunki pracy w tych zakładach. Konieczność pilnej modernizacji infrastruktury więziennych zakładów opieki zdrowotnej wynika również z przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 listopada 2006 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej (Dz. U.

Nr 213, poz. 1568). W przeważającej części świadczenia zdrowotne specjalistyczne, pobyty szpitalne, realizowane są w placówkach więziennych. Dla porównania w roku 2006 w więziennych zakładach opieki zdrowotnej udzielano świadczeń szpitalnych w ciągu 311 062 osobodni, a w pozawięziennych zakładach opieki zdrowotnej tylko w ciągu 2669 osobodni. Podobnie w odniesieniu do świadczeń ambulatoryjnych: w roku 2006 w więziennych zakładach opieki zdrowotnej udzielono 1 805 165 porad , a w pozawięziennych zakładach opieki zdrowotnej – 22 960 porad. Trudności związane z realizacją świadczeń zdrowotnych poza jednostką penitencjarną (konieczność „wystawienia konwoju”, niebezpieczeństwa wynikające z konwojowania niebezpiecznych przestępców) wskazują, że nadal optymalnym miejscem realizowania opieki medycznej jest umiejscowienie jej w obrębie aresztu lub zakładu karnego. Dlatego też istnieje pilna potrzeba modernizacji zakładów opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności. Koszty realizacji programów dostosowawczych, do przepisów wyżej wymienionego rozporządzenia Ministra Zdrowia, przedstawia poniższa tabela:

OISW	Koszty ogółem (w tys. zł)	Koszty programów szpitali (w tys. zł)
<i>Białystok</i>	350	-
<i>Bydgoszcz</i>	7 250	<i>AŚ Bydgoszcz</i> 476 <i>ZK Potulice</i> 5 445
<i>Gdańsk</i>	8 200	<i>AŚ Gdańsk</i> 7 942
<i>Katowice</i>	11 500	<i>AŚ Bytom</i> ca 10 000
<i>Kraków</i>	1 600	<i>AŚ Kraków</i> 1 100
<i>Koszalin</i>	250	<i>ZK Czarne</i> 151
<i>Lublin</i>	350	-
<i>Łódź</i>	1 300	<i>ZK nr 2 Łódź</i> 270
<i>Olsztyn</i>	300	<i>ZK Barczewo</i> 55
<i>Opole</i>	800	-
<i>Poznań</i>	1 300	<i>AŚ Poznań</i> 447
<i>Rzeszów</i>	500	-
<i>Szczecin</i>	11 000	<i>AŚ Szczecin</i> ca 10 000
<i>Warszawa</i>	11 000	<i>AŚ Warszawa</i> ca 10 000
<i>Wrocław</i>	8 500	<i>AŚ Wrocław</i> 100 <i>ZK Nr 1 Wrocław</i> 7 500
RAZEM	64 200	53 486

Załącznik nr 1

**SZCZEGÓŁOWY PODZIAŁ KWOT PRZEZNACZONYCH NA REALIZACJĘ PROGRAMU NA
POSZCZEGÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA W SŁUŻBIE WIĘZIENNEJ**
w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	RAZEM
1.	Zakup i wymiana taboru samochodowego	17.918	14.121	14.121	46.160
2.	Zakup uzbrojenia	14.105	10.090	5.000	29.195
3.	Zakup sprzętu i wyposażenia specjalnego	15.300	12.000	8.000	35.300
4.	Zakup i modernizacja urządzeń zabezpieczenia techniczno - ochronnego oraz sprzętu ratowniczo - pożarniczego	22.000	18.000	11.500	51.500
5.	Zakup i wymiana sprzętu oraz systemów teleinformatycznych	25.000	25.000	20.320	70.320
6.	Zakup sprzętu i aparatury medycznej	7.400	1.800	1.800	11.000
7.	Wzrost wskaźnika uposażeń funkcjonariuszy	93.100	96.147	88.622	277.869
8.	Poprawa bezpieczeństwa pracy	53.946	56.993	0	110.939
9.	Poprawa warunków pełnienia służby przez funkcjonariuszy i pracowników	50.000	50.000	50.000	150.000
10.	Zmiana systemu zatrudnienia personelu medycznego	25.000	22.000	8.000	55.000
11.	Modernizacja więziennych zakładów opieki zdrowotnej	34.200	30.000	0	64.200
	RAZEM	357.969	336.151	207.363	901.483

**WZROST WSKAŹNIKA WIELOKROTNOŚCI KWOTY BAZOWEJ STANOWIĄCEJ PRZECIĘTNE
UPOSAŻENIE FUNKCJONARIUSZY SŁUŻBY WIĘZIENNEJ**

Data wzrostu wskaźnika	Wzrost wskaźnika wielokrotności kwoty bazowej w stosunku do roku poprzedniego
1 stycznia 2009 r.	0,17
1 stycznia 2010 r.	0,17
1 stycznia 2011 r.	0,17